

Құқық - ол қоғамдағы адамдардың мінез-құлқын, қарым қатынастарын реттейді және ол әділдік пен теңдікке келіңізделген. Құқық 3-ке бөлінеді: қоғамдық, жеке, аралас құқық салалары. Жімшілік құқық қоғамдық құқыққа жатады, ол қоғамдағы ұсақ құқық-бұзушылықтармен күреседі.

Жімшілік құқық - ол ұсақ құқық бұзушылықтар анықтайды және жаза түрік реттейді. Мысалы, аяғын иегу, шешішке шатып лақтыру және т.б., жімшілік құқық бұзушылыққа жатады.

Бұндай бұзушылықтар әсіресе қамалетке талмазандардан байқалады. Қамалетке талмазандар дегеніміз - ол 18 жасқа жетпеген жасоскірілер.

Қазіргі кезде жімшілік құқық бұзушылықтар жиі байқалады, аларды кесірікпен көптеген жонхандар пойда балады. Бірақ аларды азайту үшін қамалетке талмазандарға арнайы тәрбиелік жұмыстары жүргізіледі.

Ата-ана баланы тәрбиелеуге ұмтылады, бірақ кейде маңызды сөздер айтқышой қалады, аларды оқу мекемелерінде айтады. Мысалға мектептерге жиі полиция қызметкерлері, өрт сөндірушілер, дәрігерлер сияқты мамандар келіп оқушыларға маңызды ақпаратты беріп кетеді. Алардың арқасында бала тек ата-ақасынан ғана емес, басқа да адамдардан ақпарат алады, ол ақпарат тұрақсыз ай қозғалып шыққан. Сол себептен, бұл маңызды, қамалетке талмазандар үшін пайдалы деп ойлоймыз.

Бірақ кейде қамалетке талмазандар қарсы ақша сөздерге қарсы шығады. Олар шындықты өтіңілері келмейді, себебі өздерінің құқықтарын біледі деп ойлайды. Алайда бұл дұрыс емес,

себебі өз құқықтарын біле тұра, басқалардың және мәжілісіне, ағым адамға, демократияға, заңға кері әсер тигізуге мүмкін. Мәселен, мұғалім мен оқушы арасында келіспеушілік туып, әркім өзінің айтқанын дұрыс деп санайды, алайда өз-өзіне ұстамы алмай, айтпа ке келгенік айта береді, бұл адамға әсер етеді, мұғалімнің демократияға, оқушының өзінегі сенімдеріне. Сондықтан кәсіпке талаптармен тек байланыста бару қажет, олардың сөзіне кіру, оларды тыңдау, кеңес беріп қалдау, сонда зор жақын қорша қатынас орнатуға болады. Бірақ егер тыңдамай құқық бұзушылық жасап қалса, ол жазаланады.

Жігіттілік жаза дегеніміз - ол тәрбиелік жұмыстар, қоғамдық жұмыстар жүргізу, айыппұл, ескерту деген сияқты жазалар жүргізіледі. Кәсіпке талаптар жасөспірім құқық бұзушылық жасама: 1-2 рет ескерту беріледі, одан артық кетсе айыппұл мен тәрбиелік және қоғамдық жұмыстар жүргізіледі. Бұл жұмыстардың арасында жасөспірім заңдарын сыйлауға және оқуға үйренуі.

Қараңғыдай келе^{3.00}, кәсіпке талаптарға қатысты жігіттілік жазалардың құқықтық және тәрбиелік үлгісі өте зор, себебі жасөспірім заңдарын ұстамады және облысқа қатынап қойтама мейді. Өз-өзіне жауапты бола алады, бұл мотызды қосып, одан жас кезінен үйреніп алса тиісті жүйе болады. Құқықтық оқуға керек, ол оқи соқтау үшін жасалынған.